

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 245/2013-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. júna 2013 predbežne prerokoval sťažnosť M. K., T., zastúpenej spoločnosťou K., s. r. o., B., v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. M. K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom „*orgánov činných v trestnom konaní*“ v jej trestnej veci a uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 3 To 103/2012 z 8. januára 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. februára 2013 doručená sťažnosť M. K., T. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného

porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom „*orgánov činných v trestnom konaní*“ v jej trestnej veci a uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 To 103/2012 z 8. januára 2013.

V sťažnosti uviedla, že Okresný úrad vyšetrovania Policajného zboru v Š. začal 11. októbra 2001 trestné stíhanie vo veci trestného činu vydierania podľa § 235 ods. 1 a 2 písm. a) a b) a ods. 3 písm. b) Trestného zákona účinného do 31. júla 2001 (ďalej len „Trestný zákon“), trestného činu obmedzovania osobnej slobody podľa § 231 ods. 1, 2 a 3 Trestného zákona, trestného činu lúpeže podľa § 234 ods. 1 a 2 písm. a) a b) Trestného zákona a trestného činu neoprávneného používania cudzieho motorového vozidla podľa § 249a ods. 1 a 3 Trestného zákona a 29. januára 2008 ju vyšetrovateľ Prezídia Policajného zboru, Úradu boja proti organizovanej kriminalite, odboru B. obvinil z trestného činu vydierania podľa § 235 ods. 1 a 2 písm. a) a b) a c) Trestného zákona a trestného činu obmedzovania osobnej slobody podľa § 231 ods. 1, 2 a 3 Trestného zákona. Sťažovateľka uviedla, že 9. októbra 2008 jej bolo písomne oznámené, že došlo k zmene právnej kvalifikácie skutku, ktorý sa bude posudzovať ako trestný čin vydierania podľa § 235 ods. 1 a 2 písm. a) a b) a c) Trestného zákona a trestný čin obmedzovania osobnej slobody podľa § 231 ods. 1, 2, 3 a 4 Trestného zákona. Podľa vyjadrenia sťažovateľky obžaloba bola na ňu podaná 10. mája 2010 na Okresnom súde Trnava (ďalej len „okresný súd“). Prvostupňový súd po dvoch rokoch od podania obžaloby uznesením sp. zn. 7 T 36/2010 z 10. mája 2012 trestné stíhanie proti nej zastavil, ale krajský súd v rámci odvolacieho konania uznesením sp. zn. 3 To 103/2012 z 8. januára 2013 uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil, aby o nej znovu konal a rozhodol.

Sťažovateľka ďalej poukázala na to, že v rámci prípravného konania sa na Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) viacerými podaniami domáhala odstránenia nedostatkov v procesnom postupe orgánov činných v trestnom

konaní. Podľa vyjadrenia sťažovateľky však generálna prokuratúra všetky jej podania označila za nedôvodné.

Sťažovateľka namietala porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom orgánov činných v trestnom konaní a uznesením krajského súdu sp. zn. 3 To 103/2012 z 8. januára 2013. V tejto súvislosti sťažovateľka poukázala na pochybenia orgánov činných v trestnom konaní, keď uviedla, že až po uplynutí 5 mesiacov od podania trestného oznámenia bolo začaté trestné stíhanie; že až po takmer 7 rokoch od spáchania skutku jej bolo vznesené obvinenie; že jej trestné stíhanie je premlčané, pričom v tomto ohľade sa odvolala na závery krajského súdu z marca 2008, ktorý ju prepustil z väzby; že vyšetrovateľ, aby sa vyhol zastaveniu trestného stíhania, jej v októbri 2008 oznámil zmenu právnej kvalifikácie skutku, čím sa *„na základe záverov novovpracovaného znaleckého posudku pokúsil v rozpore so zásadami trestného procesu konvalidovať pôvodné uznesenie o vznesení obvinenia, ktoré bolo vydané už v čase premlčania trestného stíhania“*. Sťažovateľka ďalej s poukazom na relevantné ustanovenia Trestného zákona argumentovala tým, že k premlčaniu trestného stíhania v jej prípade malo dôjsť už 22. mája 2006. Sťažovateľka súčasne dodala, že premlčanie trestného stíhania nebolo jediným dôvodom zastavenia trestného stíhania, ale že takým dôvodom bol aj nedostatok dôkazov, na základe čoho okresný súd uznesením sp. zn. 7 T 36/2010 z 10. mája 2012 zastavil trestné stíhanie z dôvodu, že je nepochybné, že sa nestal skutok, pre ktorý sa trestné stíhanie vedie [§ 215 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku].

Sťažovateľka vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu sp. zn. 3 To 103/2012 z 8. januára 2013, ktorým tento súd zrušil uznesenie okresného súdu o zastavení trestného stíhania proti nej, uviedla: *„... Krajský súd Trnava účelovo zvýhodňuje dôkazy, ktoré sú len v neprospech sťažovateľky a vychádzajú len z výpovede poškodeného, a preto treba považovať konanie Krajského súdu za arbitrárne nakoľko skutkový stav neodôvodňuje záver, že povaha veci je dôvodom na potrebu nového rozhodnutia, a preto krajský súd nebol oprávnený konať podľa § 194 odsek 1 písm. b) Trestného poriadku. Zdôrazňujeme aj skutočnosť, že Krajský súd sa nezmienil a nevysporiadal so samotným faktom, že trestné stíhanie je v dôsledku uplynutia zákonom danej doby premlčané. Rovnako Krajský súd sa*

nezmienil ani o existencii priet'ahov v konaní.“ S'ťažovateľka taktiež vyslovila názor, že krajský súd svoje skutkové zistenia a právne závery riadne nezdôvodnil, a preto jeho rozhodnutie považuje za nepresvedčivé.

Okrem toho s'ťažovateľka namietala aj porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože trestné stíhanie, ktoré trvá už viac ako 12 rokov, nie je dosiaľ právoplatne skončené. Podľa vyjadrenia s'ťažovateľky na priet'ahy v konaní upozornil aj okresný súd v uznesení sp. zn. 7 T 36/2010 z 10. mája 2012, ale krajský súd jeho uznesenie zrušil a vec mu vrátil, aby o nej znovu konal a rozhodol, čo má podľa s'ťažovateľky za následok ďalšie predĺženie trestného konania. V tejto súvislosti s'ťažovateľka vyslovila názor, že postup orgánov činných v trestnom konaní bol poznačený nedôvodnou procesnou pasivitou, ktorá bola umocnená namietaným rozhodnutím krajského súdu. Podľa s'ťažovateľky predmetná trestná vec nie je skutkovo ani právne zložitá, a preto neodôvodňuje potrebu tak dlhotrvajúceho konania. S'ťažovateľka súčasne poukázala na dlhotrvajúci stav právnej neistoty, v ktorom sa až do právoplatného skončenia konania nachádza.

Na základe uvedených skutočností s'ťažovateľka žiadala, aby ústavný súd prijal jej s'ťažnosť na ďalšie konanie a aby v náleze vyslovil:

„1. Základné právo s'ťažovateľa na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR postupom orgánov činných v trestnom konaní v trestnej veci s'ťažovateľky bližšie špecifikovaným v texte návrhu ako aj uznesením zo dňa 08. 01. 2013 Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 3 To/103/2012 porušené bolo.

2. Základné právo s'ťažovateľa aby jej vec bola prejednaná v primeranej lehote vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR postupom orgánov činných v trestnom konaní v trestnej veci s'ťažovateľky bližšie špecifikovaným v texte návrhu ako aj uznesením zo dňa 08. 01. 2013 Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 3 To/103/2012 porušené bolo.

3. Uznesenie Krajského súdu v Trnave č. k. 3 To/103/2012-2046 zo dňa 08. 01. 2013 sa zrušuje a vec sa Krajskému súdu Trnava vracia na ďalšie konanie.

3. *Krajský súd v Trnave je povinný do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zaplatiť finančné zadostučinenie sťažovateľovi vo výške 4.000,- eur na účet právneho zástupcu sťažovateľky...*

4. *Krajský súd v Trnave je povinný uhradiť sťažovateľke trovy konania do 15 dní vo výške 331,13 € od doručenia tohto nálezu na účet jej právneho zástupcu...“*

II.

Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (v tomto prípade sťažnosti) podľa § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením

bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd je podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľka domáha. Ústavný súd teda môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľka domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označila za porušovateľa svojich práv (čl. 2 ods. 2 ústavy). Konanie pred ústavným súdom je navyše ovládané princípom dispozitívnosti, ktorý vylučuje, aby ústavný súd zapájal do konania o sťažnosti iný orgán verejnej moci, prípadne všeobecný súd bez výslovného návrhu sťažovateľky (obdobne III. ÚS 41/07, III. ÚS 248/08, III. ÚS 207/2011).

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom „orgánov činných v trestnom konaní“ v trestnej veci sťažovateľky

Pokiaľ ide o námietku sťažovateľky o porušení jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom „orgánov činných v trestnom konaní“, túto ústavný súd s poukazom na princíp subsidiarity odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Ústavný súd v obdobných prípadoch uviedol, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, III. ÚS 155/05).

Vychádzajúc z uvedeného preto ústavný súd s poukazom na princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nepreskúmaval postup orgánov činných v trestnom konaní

z hľadiska možného porušenia základného práva sťažovateľky na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Za danej situácie, keď vec nie je právoplatne skončená, táto úloha a povinnosť v prvom rade prináleží všeobecným súdom.

Pokiaľ ide o namietané porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd postupoval v súlade so svojou judikatúrou (III. ÚS 41/07, I. ÚS 96/07, II. ÚS 214/08), podľa ktorej ochranu základnému právu na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (i právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) poskytuje len vtedy, ak bola sťažnosť na ústavnom súde uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného práva došlo, alebo porušenie v tom čase ešte trvalo.

Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľky. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

Ústavný súd pripomína, že v čase podania sťažnosti ústavnému súdu (28. februára 2013) trestné stíhanie voči sťažovateľke už nevykonávali orgány činné v trestnom konaní, ale okresný súd. Z tohto pohľadu už orgány činné v trestnom konaní nemohli ovplyvniť priebeh trestného konania, ani prietahy v ňom. V súvislosti s uvedeným ústavný súd považuje za potrebné pripomenúť, že sťažovateľka postup okresného súdu nenamietala.

Uvedené skutočnosti boli podkladom na záver ústavného súdu o tom, že sťažnosť v tejto časti je zjavne neopodstatnená.

2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 3 To 103/2012 z 8. januára 2013

Sťažovateľka tiež namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu.

V tejto súvislosti ústavný súd dáva do pozornosti svoju doterajšiu judikatúru (obdobne napr. III. ÚS 143/05, III. ÚS 258/05, III. ÚS 26/2012), podľa ktorej k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (i práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) by mohlo dôjsť v dôsledku nečinnosti alebo neefektívnej činnosti orgánu verejnej moci, a teda aj všeobecného súdu, avšak iba samotným rozhodnutím krajského súdu toto základné právo sťažovateľky porušené byť nemohlo.

Keďže ústavný súd je podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný petitom návrhu, v ktorom sa napáda nečinnosť uznesením krajského súdu, a nie jeho postupom, nemohol z vlastnej iniciatívy prekročiť zákonnú právomoc a preskúmať samotný postup krajského súdu.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Vychádzajúc z uvedeného bolo pre ústavný súd preto relevantné len preskúmanie uznesenia krajského súdu z hľadiska dodržania záruk spravodlivého procesu (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru).

Ústavný súd zistil, že namietaným uznesením krajský súd zrušil uznesenie okresného súdu o zastavení trestného stíhania z dôvodu podľa § 215 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, a teda že je nepochybné, že sa nestal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie. Krajský súd súčasne vec vrátil okresnému súdu, aby o nej znovu konal a rozhodol.

Podľa zistení ústavného súdu bolo druhostupňové konanie iniciované podaním sťažností poškodeného a prokurátora. Poškodený vo svojej sťažnosti argumentoval dosiaľ vykonanými dôkazmi, ktoré podľa jeho názoru svedčia pre záver o tom, že jeho tvrdenia

o spáchaní skutku sú opodstatnené. Obdobné tvrdenia vo svojej sťažnosti predstrel aj príslušný prokurátor, ktorý dôvodil vykonanými dôkazmi – výsluchmi poškodeného a ďalších svedkov a taktiež poukázal na závery znaleckého dokazovania. Prokurátor súčasne vyslovil názor, že v danom trestnom konaní bol produkovaný celý rad dôkazov, ktoré závery súdu prvého stupňa o zastavení trestného stíhania z uvedeného dôvodu vyvracajú, a nie podporujú.

Ústavný súd považuje za potrebné poukázať na svoje ústavné postavenie, z ktorého vyplýva, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou. Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 222/2012).

Ústavný súd zastáva názor, že namietané uznesenie krajského súdu obsahuje dostatok právnych argumentov a skutkových zistení vo väzbe na jeho výrok, nepopiera zmysel interpretovaných a aplikovaných právnych noriem, nie je v rozpore s platnou právnou úpravou, a teda nenesie znaky svojvoľnosti ani arbitrárnosti.

Preskúmaním uznesenia krajského súdu sp. zn. 3 To 103/2012 z 8. januára 2013 ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup tohto súdu, ktorý by nemal oporu v zákone a ktorý by mohol znamenať porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd sťažnosť aj v tejto časti vyhodnotil ako zjavne neopodstatnenú, a preto ju už na predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z tohto dôvodu odmietol.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky, ktoré vyplynuli zo sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júna 2013